

Izhaja  
10. in 25. dne  
vsakega meseca.

Stoji za  
celo leto 3 gld. —  
pol leta 1 „ 80  
četrt „ — „ 80  
(Posamezne štev.  
15 kr.)

Oznaniła,  
ikrat natisnena,  
od vrste 15 kr.

Narodna, ostanila in  
reklamacije  
pošiljajo se  
upravnistvu.

Odprte rekla-  
macije so  
poštine proste.

# POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in  
upravnistvo:  
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi  
pošiljajo se  
urednistvu.

Pismom, ki zah-  
tevajo odgovor,  
naj se pridene  
primerna poštna  
znamka.

Na anonimne do-  
pise se ne oziramo.

Nefrankirana pisa  
se ne sprejemajo.

Rokopisi  
in na  
ocena pesnikov  
se ne vračajo.

## Na koncu leta.

Z današnjo številko završi „Popotnik“ svoj XI. letnik in stopi početkom novega leta v zadnje desetletje tekočega veka. Kakor dosihdob, tako bo tudi v prihodnje ostal zvest svojim načelom, tistim načelom, koja si je izbral svojim voditeljem takoj, ko je začel potovati po slov. zemlji. Ta vsem našim prijateljem dobro znana načela, je zagovarjal, teh se držal ves čas, kar zahaja med svet. Mogoče je sicer, da „Popotnik“ ni vselej sè svojim blagom vsakemu pogodil, nekaterim je morebiti prinašal premalo, drugim zopet bil je prepohleven, premalo odločen, preskromen. Bodi-si tako ali tako, toliko smelo povdarjamo, da smo si vedno na vso moč prizadevali ustrezati željam slov. učiteljstva in ako se nam to vkljub res velikemu našemu naporu vendar ni vselej posrečilo, tako so bile temu največ krive razne ovire, ki so naši dobri volji stavile neprekoračljive meje.

Da je pa pri vsej svojej skromnosti „Popotnik“ vendar mnogo storil za razvoj in napredek našega šolstva in tako posredno za srečo in blagor našega naroda, kakor tudi za veljavo in ogled našega staná, temu, mislimo, bodo pritrdili vsi, ki so ga blage volje sprejemali pod svojo streho. Ravno tako je pa tudi krepko in neustrašeno zastavil svojo besedo, kadar je bilo treba zavračati podlo sumničenje in neosnovane napade na šolo in naš stan. Storil je to vselej možato in odločno ne oziraje se na to, da si je s tem postopanjem nakopal sovražnike, in da je celo nekaj njegovih prijateljev prestopilo v vrsto nasprotnikov.

Zlasti pa si je „Popotnik“ ves čas prizadeval, da med slov. učiteljstvom vzbuja, oživlja in goji pravo stanovsko prijateljstvo, čisto in nesebično medsebojno ljubezen, z jedno besedo pravo kolegijalnost. In prav radostnim srecem gleda danes na veliki vspeh tega mnogoletnega truda, danes, ko vidi uresničene svoje najiskrenejše želje, ko vidi pred seboj slovensko učiteljstvo zvezano in zedinjeno v „Zavezi slov. učiteljskih društev“.

Da je z ustanovljenjem „Zaveze“ slov. učiteljstvo nastopilo pravo pot, tega nam pač ni treba posebej povdarjati, vsaj to najjasneje pričajo razni naši zoperniki, ki so začeli tako strastno po njej udrihati. Tudi čisto umevno; posameznik nima dovolj moči, da bi se zamogel dalj časa vspešno boriti; ako se pa združijo vse sile, tedaj postanejo činitelj, mogočen činitelj, ki se nikakor prezirati ne da. Tak činitelj postala je tudi naša „Zaveza“. Zbirajmo se toraj pod njen prapor, da se spoznamo telesno in duševno, okle-nimo se trdno drug drugega, združimo vse svoje moči, ter posvetimo jih v prav bratovski slogi in jedinosti predragi svoji domovini. Naj bi vendar nihče od nas ne preslišal „Zaveze“, ki ravno tako ljubeznjivo, kakor mogočno vabi in kliče vse slov. učiteljstvo, da si poda roke v trdno zvezo ter tako tudi v obrambo svoje časti, svojega ugleda, kakor v

prospah svojih gmotnih interesov. To prevzvišeno nalogo stavila si je „Zaveza“, to doseči si bode vsikdar prizadevala z vporabo vseh zakonito ji dovoljenih sredstev. Da bode pa te svoje velike dolžnosti tem lažje vsestransko izpolnovala, potrudila se je, pridobiti si svoje lastno glasilo.

Kakor je našim prijateljem vže znano, preide početkom prihodnjega leta „Popotnik“ v last „Zaveze“. Naši tovariši in tovarišice bodo gotovo takoj uvideli, da je s pridobitvijo svojega glasila „Zaveza“ storila velik korak naprej. Odsih dobi vsak zaveznik neko pravico do glasila. — S to pravico pa smo zavezniki prevzeli tudi lepo in častno dolžnost, da namreč vsak po svoje skrbimo, da se naše glasilo čedalje bolj ukrepi tako v duševnem, kakor v gmotnem oziru. „Popotnik“ naj nam odsihdob v vsakem oziru, zvonajno in znotrajno kaže čisto in neomadeževano lice vsega v „Zavezi“ združenega slov. učiteljstva. Korenjaška je naša „Zaveza“, pravi korenjak bodi tudi njeno glasilo „Popotnik“!

Načela ostanejo „Popotnik-u“ ista, ki so mu veljala dosihdob. Kot pravi slov. korenjak bode vedno odkritosrčen proti vsakemu, prijatelju in neprijatelju. Hlimbe, prilizovanja, klečeplastva ni in ne bode poznal; istinite zasluge pa bode vselej z veseljem pripoznaval. Pošteno delovati v prid in blagor naše predrage domovine v občē, in v korist naše „Zaveze“ še posebej mu bode vsikdar njegova najsvetejša dolžnost.

Od Vas, predragi tovariši in tovarišice! pa je odvisno, bode-li zamogel „Popotnik“ te svoje prevelike dolžnosti tudi tako natančno in vstrajno izpolnovati, kakor to tirja prevzvišeni smoter, kojega si je postavil.

Ako se ga vsi s celim srcem in trdno voljo, da ga hočemo vsak po svoje podpirati, oklenemo, potem postal bode „Popotnik“ mogočna duševna vez vsega slovenskega učiteljstva.

„Popotnik“ bodi toraj naš ljubljeni prijatelj, ki nam bode v našem pretežavnem poklicu vedno zvesto na strani stal, ki bode pospeševal naše izobraževanje, bistril naš um, blažil naša srea, krepil in utrjeval našo voljo, ter nas v urah britkosti tudi tolažil in tešil. „Popotnik“ bodi naše ljubljeno dete, veselje in radost, on bodi ponos slovenskega učiteljstva!

Zato pa tudi prosimo vse svoje dosedajne sotrudnike, da nas tudi v prihodnje zaglagajo s proizvodi svojega uma ter nam, če mogoče, pridobē še več drugih sodelaveev. Nihče se naj ne odtegne, vsak se naj poskusi, vsak naj svoje skušnje blage volje prepusti tudi drugim v porabo. Tako bode postal list zanimiv in mnogovrsten, in ravno v tej mnogovrstnosti se bode jasno in veličastno svetila vzvišena ideja, ki je oživela in oživlja našo „Zavezo“, ideja sloge in jediñnosti med slov. učiteljstvom, koje zvonajno tako mogočno predstavlja naša „Zaveza“!

Ravno tako, kakor duševne, potreboval bode „Popotnik“ tudi prav zdatne gmotne podpore. Zato pa se tudi obračamo do vseh njegovih prijateljev in prijateljic, kakor tudi do vseh drugih rodoljubov, kojim je razvoj in napredek našega narodnega šolstva na sren, da ga podpirate vsak po svoji moči. Če tudi dobro vemo, da položaj slov. učiteljstva zlasti v gmotnem oziru ni posebno ugoden, tako vendar mislimo, da se nam je ravnati po pregovoru: „Pomagaj si sam in Bog Ti bode pomagal!“ Ako se sami za svoje interese ne bodemo dovolj brigali, brigali se bodo za nje še manj drugi merodajni činitelji.

Pa tudi goreče rodoljublje, ki napolnuje naša srea, nalaga nam dolžnost, da od malega, kar premoremo, nekoliko žrtvujemo svoji domovini, v plačilo pa nam bodi zavešt, da smo zvesti in delavni sinovi predrage svoje očetnjave! Zatoraj prosi „Popotnik“ vse tovariše in tovarišice pa tudi druge domoljube, da mu skazete svojo naklonjenost z marljivim in obilnim naročevanjem. Uverjeni smo, da nam zvesti ostanejo vsi dosedajni

naročniki, nadjamo se pa tudi, da ga naroče tudi vsi drugi tovariši brez izjeme. Vsak zaveznik prevzel je nalogo, da podpira in širi „zavezni“ list, tako med svojimi kolegi, kakor tudi med drugimi domoljubi, zlasti se naj vsak v svojem kraju potruži, da si naroče list raznovrstna naša narodna društva.

Da bi vendar te naše iz rodoljubnega srca izvirajoče besede tudi našla pot v rodoljubna srca!

Ako se to zgodi, potem, smelo Vas zagotovimo, podali smo „Zavezi“, temu našemu krmilniku v roke tudi močno krmilo, s katerim nas bode brez strahu vodil po časa burnih valovih!

„Popotnik“ bode, kakor dosihdob, tako tudi v prihodnje razpravljal vsa vprašanja, ki se kakorkoli dotikajo šole in pouka, kazal in pospeševal bode vsestranski napredek v poučevanju, podaval bode sredstva, po katerih je mladino odgojevati, da doseže časno srečo na tem, večno pa na unem svetu; zagovarjal bode veljavo našega stanu, ter odbijal od njega vse krivične in zlobne napade. Paznim očesom bode zasledoval in poročeval o delovanju posameznih učiteljskih društev, ter bode krepko in odločno zastopal tudi težnje in želje po ugodnejšem gmotnem stanju narodnega učiteljstva. Umrlim sodrugom bode stavil zaslužene spomenike. Večkrat bode poročal tudi o šolstvu drugih, zlasti bratovskih nam narodov slovanskih, v dobrih feljtonih pa bode gojil zdravo satiriko, s kojo bode bičal naše in drugih napake. Uvažujoč veliki pomen, kojega ima narodno slovstvo tudi pri pouku in odgoji mladine, zbiral bode po možnosti v svojih predalih tudi raznovrstno narodno blago. Ravno tako bode svoje čitatelje opozarjal na najvažnejše prikazni na obzorju našega slovstva. Pred vsem pa bode med nami gojil isto stanovsko ljubezen, ki nam je neobhodno potrebna, ako hočemo, da si naš stan tudi v socialnem življenju pridobi ono veljavo in isto spoštovanje, koje mu gre po vsej pravici.

Zato pa je potrebno, da se temu umaknejo vse osebnosti, vsi malenkostni oziri, ki se, kakor drugod, tako tudi med nami, radi prikazujejo. Vsi skupaj imejmo le jeden, vže večkrat označeni smoter, kojemu se hočemo vsaj približavati, ako ga vže povsem doseči ne bodemo mogli.

Dragi tovariši in tovarišice! Mi stojimo na pragu 19. veka, le malo časa še, in temu stoletju bode solnce zatonilo v morju neskončne večnosti! Pa tudi nam hitro zahaja solnce, dan se bo nagnil in približal se bode večer našega dela. Vendar pa bode ostal spomin na nas in naš čas, in da si ohranimo časten spomin, ki bode dobrodejno uplival tudi na naše naslednike, zato nam je vže sedaj skrbeti. Naši daljni potomci naj zvedó, da je slovensko učiteljstvo 19. veka popolnoma umelo svojo veliko nalogo, da je bilo navdušeno za najvišje uzore človeštva, da je bilo vsestransko delavno, v vsem svojem dejanju in nehanju pošteno in plemenito, da je bilo v boju za najsvetejše svetinje človeštva složno in jedino ter se je tako potrudilo postaviti si časten spomenik v zgodovini tekočega veka v obče, kakor tudi posebej v zgodovini naroda slovenskega!

„Popotnik“ bode tudi nadalje izhajal 10. in 25. vsakega meseca v dosedanjem obsegu. Če pa se število naročnikov za toli pomnoži, da nam bode to brez gmotne škode mogoče — dobička nikdar ne bodemo iskali! — poskušali bodemo vže tekom 1891. leta vstreči izraženi želji, da naj list izhaja štirikrat ali vsaj trikrat na mesec.

Na željo sedanjega izdajatelja ločili bodemo upravništvo popolnoma od uredništva. Upravništvo bodemo opravljali sami; zatorej prosimo, da naj se vse, kar se tiče upravništva, od novega leta naprej, pošilja na „Zaveza Krško“; kar se pa tiče uredništva, pa kakor do sedaj „uredništvu Popotnik-ovo — Maribor“.

Da izvemo, koliko iztisov I. številke novega letnika nam bode prirediti, priložili smo današnji številki tiskane dopisnice. Vljudno prosimo, da nam častiti sedanji naročniki takoj naznanijo, ali še hočejo list naprej prejemati in komur bi naj še poslali 1. številko na ogled. Prvi našej številki priložili bomo vložne listke poštne hranilnice, po katerih lahko potem poravnajo p. n. naročniki svojo naročnino.

Krško, dne 20. decembra 1890.

**Direktorij**

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

## Temperament gledé na vzgojo otrok.

(Franc S. Lekše.)

(Konec)

Vse temperamente, kakor smo je kratko orisali, je težavno opažati. Tudi tako čistih ali nikjer ne zapaziš ali pa le redko kje najdeš, kar je sreča za človeštvo sploh, kakor tudi za posameznike. Vse imeti le za šalo na svetu sè sangvinikom ne moreš, ker niso vsi naši poti „z rožicami posejani“. Zopet ni le trnje in osat na svetu, da bi videl le vse črno z melanholikom. Po sili vse storiti „z glavo skoz zid“ hoditi s kolerikom zopet ne moremo; da bi pa vse pustili, se za ničesar ne skrbeli z flegmatikom tudi ne gre, ker „pečeni golobje ne leté nobednemu v usta“. In zato treba je vzgojitelju-učitelju vse to poravnati; kar je krivo bodi ravno in ostro naj bo gladko. In če dobro ogladiš vse to, vzor ljudi dobiš na svet. Le pomisli! Kako izvrsten je mož, ki se navdušuje za vse dobro in plemenito sè sangvinikom, kateri potlej neumorno dela zato, da izvede svoje namene in nakane ne plašè se zadev in napotkov s kolerikom, kateri vse reči sodi trezno in mirno z melanholikom in je kos, če treba, najhujše zapreke, udarce nesreče, in nepovoljnosti v življenju prenašati mirne duše kakor flegmatik. Bolj se križajo razni temperamenti v kakem človeku sposobnejši je za očito življenje. Jednostranski posameznikovi temperamenti pa navadno škodujejo.

Ali težavno je tudi najedenkrat spoznati otroka, katerega je temperamenta. Treba zato precej časa. In najbolje je igra, kjer so otroci sami ali vsaj mislijo, da jih nihče ne vidi. Pri dečkih se tudi laglje in prej spozna temperament kakor pri deklicah. Kajti ko se zavedajo pameti, vzbudi se tudi v njih oni ženski čut „rada bi bila vsem všeč“. In zato kaže, vsaj vanjsko le dobra svojstva. Tudi telo, hod, govorjenje očituje nam otrokov temperament. Kako si je jedenkrat dobre volje filozof mislil v kratko opisane štiri temperamente? Vse štiri: sangvinika, kolerika, melanholika, flegmatika si je mislil zašite v vreči. Ali tako da nobeden ni vedel kedaj in kako je prišel notri. Vsi da so spali. In te „štiri paglavce“ katerih jeden za drugega ne ve, postavil je v žaklju v temno hosto. Kako li se vedejo, kadar se prebudijo vsi štiri najedenkrat. — Kolerik skoči kakor bi strelil iz vreče, zelen od jeze preti s pestjo; vprašuje po vzročniku in se pošteno maščuje nad njim. Tudi sangvinik jo naglo pobriše, se jezi in psuje s kraja ali najedenkrat se mu skadi jeza, potegne jo, kar mu pete dajo in še je vesel, da je tako srečno ubežal, da se mu kaj hujšega ni prigodilo. Melanholik se plah „izvleče“ iz vreče, vre in kipi v njem — vendar je miren. Oglada se na vse strani, če se je še treba kaj bati in jo potem počasi maha proti domu. Naposled zdeva se tudi iz vreče flegma. Nevoljen je, mrmra, reče marsikatero tudi trdo, in se zlobi se maščevati. Toda kmalu se umiri in se napoti počasi proti domu. Ali pot mu je po noči zelo nepovoljen, zato se

vsede ne daleč vže od „tistega strašnega žaklja“, zaspi, in spi mirno, da ga vzbudijo še le jutranji solnčni žarki.

Ta prispodoba je seveda prikrojena bolj za odrasle, ali se lahko reče tudi o otrokih.

Da se pomešajo mej seboj temperamenti najzgodnja je rana mladost. In tu se odpira šoli široko polje. Dobra svojstva zalivati, slaba trebiti in namesto njih dobra saditi naloga je vzgojitelja-učitelja. Lepo ljubeznjivo vedenje do šolarjev, pošteno do drugih na potu, spoštovano do učitelja v šoli, do Boga v cerkvi spodobno in pobožno naj nam je na srečo. Zakaj to je naša dolžnost!

Najboljši način, da se pomešajo temperamenti, je druženo občevanje dece mej seboj, zakaj drugi se od drugega kaj navzame. Če je preveč muhast mu jih vže preženejo vrstniki, ker inace se ne morejo družiti, igrati se mej seboj. Tudi učitelj lahko naravnost na to dela. Vsaki ve, da katera ali katere skupaj sedéta, največ mej seboj občujeta. Zato je pa dobro protivnih temperamentov otroke skupaj posajati. Tovariš melanholik bo se navzel nekaj od sangvinika, in flegmatik tudi od kolerika. Dva kolerika kakor dva sangvinika ti ne bosta pri miru. Kreg in prepir, tudi tepeška je navadna pri takih.

Domača hiša, hrana, siromaštvo, bogastvo, vse to deluje na temperament. In kakor deluje na temperament družinsko življenje vplivajo tudi zavodi, v katerih se vzgaja mladina. Tu gre po nekem povelju. Vsak ima svoje delo, jedó vsi v istem času. Tu ne more melanholik v kakem kotu misliti sam za-se, tudi flegmatik se nikamor vleči, temveč po neizprosni zapovedi morata oba na delo.

Omeniti mi je še jednega sredstva in sicer najiminitnejšega. In to je verstvo. Vera je naša katoliška jedino izveličavna. Le pomislimo samo n. pr. molitev. Melanholiku se razjasnije misli v molitvi, kadar misli da so ga zapustili vsi ljudje, ali ga ni zapustil Oče nas vseh. Lahkomišljeni sangvinik uči se v molitvi, da na svetu ni vse samo šala, da treba tudi resnosti. Neukrotljivi kolerik uči se zatajevati samega sebe v molitvi in pa se uri v ponižnosti; in flegmatika gane molitev na delo, predrami ga iz spanja lenobe.

Poleg vsega tega uči nas naša vera najbolje spoznavati in ceniti ter čislati čednosti ali kreposti in pa studiti pregrehe. Uči nas, kako lepa je čednost — bodi si vže katera rada — sploh kako se spodobi človeku čednostno živeti in čednost v čisljih imeti. Kako ostudne, ogavne pa so pregrehe, kako ponižujejo človeka! In zato jih treba studiti in mrzeti. Pri izpraševanju vesti spozna otrok po navodilu svoje pogreške, odloči se, spoznavši pomanjkljivosti poboljšati se. Sklene po opominih duhovnega vodnika popraviti nedostatke in napovedati pregrešnosti vojsko. In v tem pomaga mu milost božja, katero dobi v sv. zakramentu pokore, in ga podpira molitev. Uči se bati Boga, ki vse vidi in je t. r. pod vednim nadzorstvom. Njegov pogled obrača se tudi na Odrešenika ki je bil tudi dete kakor on, vzgled svetnikov, čije življenje blagodejno vpliva na mlada srca. Resen izvrstno pomagalo, da se izbrusi temperament, je naša vera.

Kar je tukaj napomenjenega, okostnica je samo. Zato pa preučavajmo deco, katero vzgajamo na korist človeštvu, da jo dovedemo do namena njenega tukaj na zemlji in na drugem svetu. Pri tem pa so nam najboljša pomagala verska sredstva; zakaj začetek modrosti je strah božji.



## Betvica o krasopisu.

O krasopisu je „Popotnik“ vže l. 1887. obširno govoril, izreki končno željo, da naj bi učitelji svoje skušnje o načinu krasopisnega pouka objavljali pri učiteljskih zborih in v svojih časopisih. Tej želji hočem danes vstreči.

Ko sem pred 15. leti še v domači šoli gulil klopi, predpisaval je dotični g. učitelj — Bog mu daj dobro med rajnimi — posamezne besede, številke in stavke prav lepo na šolsko tablo, in mi, ukaželjni paglavci, prepisavali smo sila skrbno, toda — skoraj me je sram reči — jeden grši od drugega. Ni čuda; saj nismo vedeli, kje mora biti posamezna črka in številka tenka ali debela, kriva ali ravna, ozka ali široka, ležeča ali stoječa, kako daleč jedna od druge, v kakoršnem razmerju kratka z dolgo, velika z malo, kje je treba vleči peró rahlo, kje trdo, in še več takih važnih malenkosti nismo vedeli. Godilo se nam je, kakor tistemu krojaču, h kateremu je prišel gospod v lepi suknji hotéč novo, ravno takšno imeti, toda zmeriti si ni pustil niti hrbta niti suknje.

Na učiteljišču se za krasopis ni storilo dosti več. Bila je tam v rabi ona metoda, katero je imel rajni moj učitelj. Sedaj je menda vže drugače.

V 19. zvezku štaj. zbirke šolskih postav je za krasopisni pouk prav odlično metodično navodilo. Vsaka beseda tam je tehtovita, le treba jo v dejanju izvesti. Dostavil bi le nekaj opazk iz vsakdanje lastne skušnje.

Imed velikih črk se novodobna

*h* in *h*

od istih malih pogostokrat le prav slabo razločujeta; *h*-jevo desno polovico delajo učenci vedno in vedno prekratko. Jaz sem za naš stari

*H* in *H*.

Črke *s, š, l, j, i, p, t*, kakor tudi številki *3* in *5* sè svojo običajno piko

na spodnjem koncu so učencem večna nadloga; kajti le prerada se tu pika razširi v „rimsko mesto“, a mnogo neokretnežev je sploh zavrtati ne more. Tu je treba dotično tenko črtico navzgor malo podaljšati in potegniti po njej mesto pike kratko, debelo črto nazaj. Posebno morajo se opozoriti učenci sto- in stokrat, da je treba vleči tenke črte rahlo gor, debele trdo dol, na krivišjih zgoraj in spodaj pa preide debela črta polagoma v tenko in naopak. Črko „b“ začetniki spodaj navadno preveč razvlečejo, „v“ pa zgoraj, tako da je burkljam najbolj podobna. Prav dobro je poleg črk navadne velikosti še drugo zelo veliko narediti, da čez celo tablo seže in tudi učencem zadnjih klopi sama v oči trka. Začetnica pa naj bi imela na pravem mestu tudi tiskane in pisane številke po genetičnem redu: *1, 4, 7, 6, 9, 0, 2, 3, 5, 8*.

Poznam učitelja, ki je v jednorazrednici v krasopisu dosegel take vspehe — pa ne v škodo ostalim predmetom — da bi se ž njimi vsak mestni učitelj lahko ponašal. Kako pa? Nevtrudljivo je hodil od klopi do klopi, pregledaval pisanje sleharnega učenca, tu grajal, tam hvalil, ondi popravljal, drugod svaril ter občne napake, na tabli povečane, bičal, da je bilo kaj.

Tudi s kredo je moral vsak znati snažno pisati. Črke v slovenskih besedah so morale biti blizu vkup, v nemških daleč narazen.

In zopet drugega poznam, kateri je svoje učence v IV. razredu na ta način spravil tako daleč, da so mnogi vže boljše pisali kakor on sam. Vem pa še tudi za tretjega, ki sam sila lepo piše, da bi tiskati lepše ne mogel, a njegovi učenci vam kraspajo grdo ko stari Egipčani. Potrebno je, da učitelj sam lepo piše pa tudi učence tega naučiti ume; kajti javno spričevalo učiteljevih vrlin je učencev krasna pisava.

## Slovstvo.

„Božič pridnim otrokom.“ Slovenski mladini poklonil Alojzij Vakaj. Leto prvo. Cena s poštnino vred 15 kr. Maribor 1890. Izdal in založil pisatelj. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

To je naslov drobni 48 strani obsega-joči knjižici, o kojoj nam je danes spregovoriti. Da je knjižnica namenjena otrokom, kaže vže njen naslov. Marljivi g. pisatelj nam ponuja v njej pet prav mičnih pripovestij, od kojih so bile tri vže priobčene in sicer „Otroški križi“ in „Tri lilije sv. Jožefa“ v „Vrteu“, resnična povest „Božična zvezda“ pa v „Slov. Gospodarju“. Povesti „Veselje do cvetlic“ in „Bog je povsod“ niste bili do sedaj še natisnjeni. — Da izrečemo na kratko svojo sodbo o tej knjižici: S vsebino njeno v obče smo popolnoma zadovoljni in uverjeni smo, da bude delec kot božično darilo tudi prav dobro došlo našej deci ter v nemalo v njenih mladih sreih óna plemenita čustva (osobito nabožno) iz kojih poganja navdušenost za vse lepo in blago. Kar se pa dostaje posameznih povestij, nam je omeniti, da ste óni, povzeti iz „Vrtea“ brez dvojbe najboljši. Povesti „Veselje do cvetlic“ in „Bog je povsod“ zdite se nam prebombastični in se v njih preveč moralizuje.

Radi priznavamo, da je imel g. pisatelj se svojim trudopolnim delom blag namen — naj nam pa tudi ne zameri, da mu istotako iz dobrega namena moramo gledé posameznosti — zlasti gledé jezika tú pa tam kaj očitati.

Večkrat in o raznih prilikah se je vže povdarjalo, da je treba pri spisovanju knjižic za mladino obračati posebno pozornost na doslednosti v oblikah. Toda brez vspeha!

G. Vakaj piše zdaj „bridko“ (str. 18, 19 itd.), zdaj zopet „britko“ (str. 28, 33, 41.) zdaj „sprejeti“ (str. 42.), zdaj zopet „vsprejeti“ (str. 39.) in celó „vzprejeti“ (str. 19, 35). Na str. 18. in 39. piše „z ljubeznjivim“ in na str. 21. „ljubezniv“ (Rabite se obe obliki — čeprav je samó zadnja pravilna. Prim. „Dom in Svet“ 1889 (str. 241.). Na strani 27. in še drugje piše „vendar“, a potem zopet „vender“ (str. 18, 19.) „okolo“, (na str. 13.), a drugje (str. 24, 47.) pa „okolu.“ Na strani 14. čitamo čisto pravilno obliko „vprašajo“, a krivo je pisati „uprašali“ (str. 15.) ker pomeni prednica „u“ ali odstranitev ali dokončalnost

in se ima točno ločiti od prednice „v“, ki pomeni prodiranja v notranjost (hinein) ali pa je postala iz predloga „vz“ (auf) n. pr. vstati = vz stati. (Prim. „Ljublj. Zvon“ 1888, str. 183). Na str. 19. in 20. najdemo „cvetico“, medtem ko je na 36. 44. in 46. strani vže mnogo „cvetlic.“ Obe obliki ste pravilni, a zakaj se ni g. Vakaj poprijel samó jedne? Nadalje čitamo na 39. strani „tukajšne“ namesto „tukajšnje“. Na str. 47. „blisek“ nam. „blisk“, „nježna“ (str. 47, 48.) nam. „nežna“, na str. 46. „smrekah“ nam. „smrekah“. Na str. 43. nahajamo „bližnjega“ nam. „bližnjega“ ali še boljše „bližnika“. Na str. 26. k „posteljama“ nam. k „posteljema“; gnjetli (str. 25.) nam. „gnetli.“ — Na str. 17. „upije“ nam. „vpije“; na str. 45. „vsmili“ nam. „usmili“. Oblika „vkusno“, (geschmackvoll), koju rabi g. Vakaj dosledno, je sicer pravilna, a v našem književnem jeziku nenavadna; piše se bolj „okusno“ ali če hočete „ukusno.“ Na str. 18. čitamo „Najvikšega“ nam. „Najvišjega“; na str. 16. „jutrajna“ nam. „jutranja“ itd. itd. G. pisatelju dela tudi raba svojilno povratnega zaimka preglavico, on piše skoraj izključivo le „moj, moja, moje“, ne pomislivši, da se ti zaimki izpremené v „svoj, svoja, svoje“, kadar se dejanje na osebek nanaša, od katerega izhaja. Tako nas uči slovnica! A g. pisatelj piše (str. 27.): „V 19. letu mojega (nam. svojega) življenja sem dostal moje študije (nam. študije svoje . . .) . . . Na 34. strani čitamo zopet moje nam. svoje študije. Na 36. strani je čitati „Izrečem vam v sv. noči v moji (nam. v svoji) kajiti „živeli!“ Na str. 37: . . . nehamo z našim delom . . . itd.

Spregovorimo še par besedij o slogu! Tukaj nam je omeniti, da véje iz mnogih stavkov, osobito v povesti, „Božična zvezda“, nemška skladnja in nemška stilistika. Tú in tam so stavki zeló mótni in nejasni, da véasih celó čudno zakrojeni. Opozarjamo le na nekatere. Na 22. strani je čitati „Mati naju slečejo iz plaščev in se z njimi vsedeva za mizo.“ Iz plaščev sleči. Čudno! In potem se zopet z njimi (s plašči) za mizo vsesti.

Na 31. str. „ki je imela služiti“ je germanizem.

Tudi stavek na 33. strani je čisto nemško zavit. „ . . . moral sem se takoj oddaliti (pravilno „oddaljiti“). da zakrijem

obilni potok solz<sup>a</sup>. Ali bi ne bilo lepše in boljše: „... moral sem iti takó v stran, da sem zakril obilni potok solz<sup>a</sup>. Ali pa „... odšel sem v stran, da sem itd<sup>a</sup>. Str. 36.: „Ali jedna urica“ se vže „odstrani“. Čemú takó pačiti jezik! Pri nas so do sedaj ure in urice, dnevi in leta vedno le minevala. ... Tedaj: „Vže mine jedna urica. Na 37. strani najdemo „... nisem prišel ž njim v dotiko.“ Na str. 43. „In takó zaori (kaj znači beseda „zaori“?) od nježnih (m. nežnih) otroških glaskov lepo prednašano petje“. Čemú „prednašano“ petje? Ta beseda je tū odvéč in stavek spominja nehoté na nemški „schön vorgetragener Gesang“. Prav bi bilo „In takó zadoni iz nežnih otročjih grl lepa pesen: „O vesel, o zveličaven itd.“ — „... izvestno imate veselje do cvetlic?“ (str. 44.) Na 48. strani čitamo „Vender samo kratkočasi v vaši nježni (prav nežni) mladosti vas ne bodo srečne (nam. „srečnih“) storili. Jezika vešč Slovence bi rekel: „Vender samó nedolžne zabave v vaši nežni mladosti vas ne bodo osrečile“. Jeli beseda „kratkočas“, katero g. Vakaj tū rabi, sestavljen samostavnik? Če je temu tako in če ga je g. pisatelj po vzgledu: drevoréd, parobród, kolodvór — za nemški „Kurzweil“ sam skoval, mu pač ne moremo čestitati, ker so vže navedene besede zeló neokretno skovane. (Prim. Levstik „Nauk slov. županom“ str. 183.)

Tudi gledé besednega reda bi bilo še marsikáj pripomniti Pa bodi dovolj! Postali smo itak nehoté preobširni, in marsikdo — morebiti g. pisatelj sam — bode imenoval te naše opombe „cepljenje dlake“, ali kakor bi Nemece rekel „Haarspalterei“. A na to nam je odvruiti, da smo opozorili le na najpoglavitnejše slovniške nedostatke, in predaleč bi prišli, ko bi hoteli naštevati vseh.

Konéčno povdarjamo še jedenkrat, da smo zapisali te svoje misli o knjižici iz dobrega, čistega namena, le da bi pospevali stvar, v prid in korist našej mladini, katera je nam — kakor gosp. pisatelju (glej „Predgovor“) na sreču.

Sicer pa knjižico prav radi priporočamo mladini in prijateljem mladine ter dobrohotnemu g. pisatelju prav iz sreča želimo, da bi z zanimanjem po njegovem delcu segli — mnogi.

Ker bode g. izdajatelj, kakor sklepamo iz opazke: „Leto prvo“ na naslovnem listu, izdajanje svojih povestij nadaljeval, bi pač na korist stvari same želeli, da obrne g. pisatelj v bodóče jezikoslovnej strani nekoliko več pozornosti, da nam bode možno o prihodnej njegovej knjižici reči: „Poleg izvrstne vsebine je tudi jezikovna oblika pravilna in lepa“. Anton Kosi.

### Novosti.

„Knjižnica za otroke“, izdal in založil J. Giontini. Z velikim veseljem smo si ogledali to zbirko lepih povestic, ki pomeni v otroški literaturi velik korak naprej. Jezik je čist in pravilen, vsebina otrokom jako primerna in poučna. Tudi jako važni čitatelj pri takih otroških knjižnicah ne manjka, namreč dobre slike, katerih ima vsak zvezek po šest. Priporočamo to lepo knjižnico prav toplo slovenskemu učitelstvu in želimo, da bi dobro prospevala in se hitro razširila med slovensko mladino. Morebiti se bavimo še drugokrat obširneje s temi mišnimi povesticami neznanega nam pisatelja.

Priporočbe vredna učila:

1. **Table na steno za prvi pouk v računstvu.** Deset 66 × 54cm velikih v razločnem tisku izvršenih tabel. Cena vseh podob z narodom vred le 1 gld. 50 kr., po pošti 1 gld. 60 kr., na debelem sklejennem papirju tako, da se lahko obesijo, 3 gld. Te table so jako pripravne za močne razrede, kjer je pri pouku v oddekih le malo ur namenjnih težkemu a važnemu računstvu.

2. **Podobe na steno za pouk v živalstvu.** Podobe so na debelem papirju 46 × 90cm velikosti zvesto po naravi v barvenem tisku izvršene in se tudi lahko z vodo in gobo snažijo. Cena — ako se jih najmanj po pet skupaj naroči — 50 kr. za komad, sicer pa posamezna tabla 60 kr. Če pomislimo, da so te podobe jako lepo in po pedagogičnih načelih izdelane, moramo se nizkej ceni res čuditi. Priporočamo prav toplo te izvrstne učne pripomočke, ki se dobivajo pri založni knjigotržnici Karola Jansky-a v Taboru na Českem, katera na zahtevanje pošilja brezplačno prospekte.

## Pisma iz Gradaca.

### VIII.

Štajersko gorsko društvo priredi vsako leto ob Telovem izlet na Semernik in od tam na najvišji

vrh tega pogorja, na Sonnwendstein (1523m). Ker je vožnja čez Semernik sama po sebi jako zanimiva in



se nam je baš takrat ponujala prilika, da ogledamo to velikansko železniško zgrabo, bilo nas je takoj nekaj za to, da se pridružimo izletnikom. Ker nas je vrli in posebno meni nepozabno v spominu ostali tovariš iz Spital-a na Semerniku, ki je z nami ponavljal tečaj na obrtni šoli, še posebe nagovarjal in se nam ponudil kot „Cicerone“, smo tem veselje odrinili.

Lepo a vroče poletno jutro je bilo, ko smo se pripeljali na Semernik. Jedva smo se nekoliko okreptali, odrinili smo na stmi Sonwendstein, kamor smo dospeli v dobrih dveh urah. — Prekrasen razgled! Pod nogami se vije ženjalno izpeljana semerniška železnica z neštevilnimi mostovi, viadukti, predori doli proti Gloggnitzu in naprej proti Dunajskemu Novem mestu. Žal je ležala ta raven večinoma v megli. Proti severozahodu se ponosno dvigujeta Rax- in Schneealpe, ki ste bili takrat še pokriti s snegom in ledom.

Z vrha smo se vrnili v bližnjo kočo „Schülerhaus“, katero je dal sezidati generalni ravnatelj južne železnice ob svojih troških, ter se ondu pokrepčali z jedjo in pijačo. Neštevilna množica izletnikov se je radovala ondu in veliko jih je bilo, ki so stoprav pred odhodom vlaka nazaj prišli. — Mi smo odrinili prej, ker smo hoteli videti še „Semeringhôtel“, nasade in druge naprave, katere je priredila južna železnica, da vzdrži ondotno letovišče na površju ter tako napravi tudi nekaj reklame pro domo sua.

Pregledali smo vse ter se tudi do dobrega prepričali, koliko zamore denar in kako pohotno se da živeti s polnim mošnjikom.

Ker smo imeli še dovolj časa na razpolago, ugodili smo želji našega blagega tovariša ter ga obiskali v Spital-u. Ravno je pridrdral lokalni vlak; hitro smo sedli vanj in bili v par minutah v Spital-u, v njemu tolikanj priljubljenem kraju njegovega delovanja.

Takoj smo se podali v šolo. Da-si sem videl vže marsikatero šolo, nje učila, zbirke itd., moram vendar odkritosrčno priznati, da kaj takega še ne! Šola v Spital-u je za mé vzor, po katerem zaman

lurepenim! Kamor pogledaš, je vse v najlepšem reču, povsod vse šlašno. Po veži, po stopnicah in hodnikih imaš polno lepih in spodbudnih rekov. — Po šolskih sobah pa veje nekak duh, ki jasno priča, da otroci z veseljem prihajajo v šolo, kjer jim je učitelj dobri oče, od katerega dobé vsak dan obilo lepih naukov.

Ker smo imeli priliko in čast seznaniti se vže na Semerniku z drugim učiteljem te šole — prišel nam je namreč do tja peš naproti — videli smo, kako ljubeznjivo in res odkritosrčno je bilo občevanje mej učitelji te četerorazrednice. Ta složni duh rodil je pa ondu že tudi obilo sadú. V šoli videli smo množino lepih učnih pripomočkov, večinoma sad vzajemnega dela, ali pa iznajdbe tega ali onega učitelja. Kabinet za učila pa je tako preobložen, da se je le čuditi.

Odhajali smo. Po poti smo še lahko opažali, kako ljudstvo vé ceniti svoje največje dobrotnike — ljudske učitelje. Koder se je prikazal ljubeznjivi naš tovariš, ki je bil isti dan nam na ljubo izvan Gradca, povsod so ga prijazno pozdravljali, povsod mu spoštljivo stiskali roko. Res blagor občini in šoli, ki se ima ponašati s takimi učitelji — buditelji in voditelji ljudstva. Srečen pa tudi učitelj, ki si je mej ljudstvom pridobil toliko spoštovanja in toliko odkritosrčne ljubezni in naklonjenosti.

Omeniti bi imel še marsikaj o našem življenju v šoli in izvan šole; a ker mi je do tega, da zvršim ta pisma z zadnjim listom cenjenega našega „Popotnik-a“ v tekočem letniku, podvizal sem se.

Pripomnim naj le še, da so nam ure od prve do zadnje potekale v prijateljskem občevanju in složnem delovanju. Kranjski in štajerski slovenski učitelji čutili smo se mej seboj zvezane po duhu in po krvi; nemški štajerski in koroški učitelji bili so nam tovariši po stanu!

Dan slovesa je bil vsakemu težak.

Razšli smo se z obilico novih naukov in skušenj. Dal Bog, da bi bilo vse vsakemu posebej in narodu v obče v veliko korist! II. Podkrajšek.

## Pisma iz Sibirije.

### VIII.

Vže v zadnjem pismu rekel sem Vam, č. g. urednik, da dolgo žalujem za počitnicami, ki zginejo kakor kafa, ko človeku najbolj telnejo. To tugo vanje po minolem prostem času je poglavitni vzrok, zakaj Vam še nisem nič poročal, kakó sem kolesaril širom sveta. Še zdaj se mi sline cedé po prijetnih časih, katere sem preživel na hrbtu svojega čilega konjička in v družbi ljubeznjivih sodrugov svojih — vsaj nekaterih. Tovarišic sem se pa ogibal, a ne da bi se bal hudobnih jezikov, ki bi me utegnili počrniti pri zakonski polovici moji ter mi kaliti hišni mir. Kaj še! Vzrok temu tiči ali globeje ali pa na površju mojega obraza. Ne vem, ali sem zgubil vso prožnost in prilizljivost, odkar bivam v mrzli Sibiriji, ali sem pa dobil pri rojstvu tako grdo krinko v dar, da vsakega zazebe, ko me pogleda, ali ka-li? Morebiti diši moj obraz preveč po „slovenščini“, ali pa ne umem uprav po salonsko „dvorišča delati“, da-si sem

vže doma kot bosonog srajčnik moral dostikrat dvorišče pometati. Pomislite le, kako protislovje je mej besedama: Sibirija — in salon! To pa vem, da našim tovarišicam - krasoticam večinoma nisem dobrodošel sodrug. Pri vsej svojej prijaznosti dobim navadno le lakonične odgovore, kakor bi bili ondi dr. Mahnič jezike prirezali. Zató me v taki družbi Spartank prime tam okoli jeter, kakor bi me móra tezala. Menda pa ni povesod takó!

Ali Vam naj pripovedujem o svojem potovanju? Bilo je zares prijetno! Poslušajte torej! Iz Sibirije sem jo naravnost mahnil v Tihi dol, kateri bi za me skoraj postal žalostni dol. Vozniku, ki se mi je nasproti pripeljal, so se namreč konji splašili, ker še gotovo niso nikdar videli take prikazni. Tudi moj konjiček je nanagloma zarezgetal in poskočil, da sva oba smuknila v globok jarek. Pobravši svoje še k sreči nepokvarjene kosti opazim, da si je moj suhi konjiček več udov pokvaril. Širomak se mi je smilil. Kaj je storiti? Vzdignem ga, kakor nekaj Martin Krpan svoje kljuse ter ga vlečem za rep v bližnjo vas, da mu ondi kovač ude vravna.

Imel sem dovolj časa, da si ogledam tamošnjo šolo in „tudi magistra.“ To Vam je korenjak od pet do glave, ves, kar ga je pod klobukom. Za svoj stan, poklic in šolstvo naše je idejalno navdušen, izobražen ter podkovan s vsem potrebnim znanjem, zlasti pedagogično-didaktičnim. Najin pogovor bil je záme zeló zanimiv in poučljiv. Prereševala sva dnevna pedagogična vprašanja, preiskavala teti metodiki obisti ter predlagala lek raznim boleznim našega života. Moj novi prijatelj postal je gostobeseden, v plemeniti oduševljenosti tekel mu je govor kakor med; bil je v svojem elementu kakor riba v vodi. Kolikokrat naletimo žal na tovariša, ki se ogiblje vsakega pedagogičnega razgovora, da ne pokaže svoje nagote in nedostatkov v svojem stanovskem izobraženju. Ali ni to sramota? — Iz vsega govorjenja našega možaka odsevala je še notranja zadovoljnost, ki je nevsahljivi vir prave sreče. Rekel mi je, da ne zapusti z lepa svojega bivališča. Tam si je vravnal šolske razmere, ljudstvo je pridobil za šolo, ker mu je z živo besedo raztolmačil nje važnost in potrebo. Srce naroda si je umel pridobiti; iz njega je vzrastel, ž njim je čutil žalost in veselje, njega je poučeval, njegovemu blagostanju in sreči posvetil je svoje življenje in vse delovanje svoje. Pojdi in stori tudi ti, dragi prijatelj tako! Naš poklic poslal nas je v najoddaljeneše kote domovine kot apostolje kulture, kateri nam je polagati temeljne kamene.

Tu smo potrebnejši nego na cipiji človeškega prometa. Ali ni tudi hvaležnejša vloga mali krog popolnoma zpolnjevati, kakor v velikem bitu zgubljena snežinka. Kdor se z nevoljo podá v kak kraj in komaj čaka na prvo ugodno priložnost, da mu hrbet obrne, ta se na svojem čakališču ne bode nikdar veselil svojega življenja in delovanja. Zaman bo kukal po prijetnejšem pribežališču, ne našedši ne razumnosti za ljudi, ne ljubezni do dela in ne zadovoljnosti za svoje srce. Sreča vspeva le v mirni vodi nalik lokvanju. V vrtni željenja in tveganja, upanja in strahu ne cvetě, le v neprestanem delu in v miru svoje nravi in čuvstva.

Dokler bom živ, ne pozabim dragega mi prijatelja, ki je s svojimi načeli tako dobrodejno vplival na me. Kakor spomladi topli žarki vzbudě vso odrevenelo naravo k novemu življenju, tako se je prebudilo moje spěče srce, volja pa dobila novo spodbudo k blagonsnemu delovanju.

Da ste mi zdravi, č. g. urednik!

Sibirčan 2.

## Dopisi in druge vesti.

**Iz Goriškega.** (Razno). Leto 1890. ki je rodilo zloglasne napade na šolstvo naše in učiteljstvo po glasovitnem goriškem doktorju, bliža se svojemu koncu. Naj gre v brezkončno minolost za svojimi predniki, za njim se ne bomo jokali. Saj je imelo za nas le prevare in preziranje. Pričakovali smo zboljšanja naših plač od vis. deželnega zbora, a mesto kruha podal se nam je kamen. Činitelji, kateri bi nam lahko pripomogli do zboljšanja, zvezali so se — kakor kažejo vse znamenja — z našimi zoperniki, da nas ponižajo, kajti napadi so se vršili nekakor tako, kakor na — komando. Toda nič ne de; prebili smo in bodemo tudi to, zapomnili pa si bodemo vse to do časa, ko lahko povrnemo milo za drago. In taka prilika je zelo bliza, samo da je učiteljstvo složno — kakor jeden mož! Osebn

razmere naj niti ne prihajajo na površje in Bog obvari, da bi prevladale. —

V Gorici imamo Slovenci veliko število otrok za šolo, a slovenskih šol nam Goriško mesto ni ustanovilo. Nekoliko dečkov sicer hodi v c. kr. deško vadnico, a to nikakor ni dovolj. Še na slabšem smo bili s šolami radi deklic. Zato pa je „Sloga“, politično društvo v Gorici, ustanovila pred leti slovensko dekliško šolo, katera se je v letošnjem letu razširila v trizrednico. To je lepo in zelo potrebno, kajti pri vsem tem hodi še mnogo slovenskih deklic v laške šole.

Trebalo bi v Gorici ustanoviti vsaj na dveh krajih slovenske šole za deklice in ravno tako za dečke. To bi se tudi zgodilo, a primanjkuje nam denarja.

Te dni dobili smo učni načrt za veronauk, katerega potreba se je vže dolgo čutila, kajti do sedaj je vsak katehet po svojem načrtu poučeval. Na koncu omenja načrt tudi nadaljevalnih tečajev na naših šolah, t. j. 7. in 8. šol. leto. V teh se do zdaj ni poučavalo v veronauku, a tudi novi učni načrt ne nalaga, ampak le želi, da bi se veronauk tudi tu poučeval po  $\frac{1}{2}$  ali po 1 uro. Sicer so gosp. katehete tu pa tam do sedaj prostovoljno poučevali veronauk v nadaljevalnem tečaju in pri tem ostane tudi odslej. Škoda le, da se po načrtu ni določilo, da se tudi veronauk mora poučevati, kajti s tem bi bilo pomagano šoli in stvari. Stariši bi otroke raje pošiljali, veroučitelji pa bi imeli priliko uplivati tudi na odraslo mladino, ki je baš v tej dobi najbolj potrebna, da se jej razlagajo verske resnice.

—e—

**Ljubljana.** („Matica Slovenska“.) Društvene knjige za l. 1889. so, posebno „Dušeslovja I. del“, do malega vse pošle. Ker je po tej knjigi posebno sedaj, ko je izšel kot letošnja društvena knjiga „II. del Dušeslovja“, veliko povpraševanja, nam ustrežejo oni bivši člani, ki letošnje udnine še niso poravnali in ne mislijo več pri „Matici“ ostati, ako nam vrnejo „I. del Dušeslovja“, ki zanje nima tolike vrednosti. V zameno zanj dobé kako drugo založno knjigo iste cene, ki je še nimajo. — Vsem onim društvnikom, ki so lani pristopili na novo, ki imajo tedaj le II. del Erjavčevih spisov, bodi povedano, da je I. del tudi še dobiti proti založni ceni 70 kr. — Isto tako bo marsikomu izmed društvnikov ustrezno, ako mu naznamo, da se „Vodnik-ove pesmi“ še vedno dobé v zalogi „Ma-

tice Slovenske“. Cena posameznim iztisom znaša 50 kr.

Odbor.

(Imenovanje.) Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo presvitli cesar je c. kr. dvornega svetovalca v naučnem ministerstvu, c. kr. dež. šolskega nadzornika, dr. Jurija viteza Ulrich-a z najvišjim odlokom z dne 12. t. m. imenoval ministrjalnim svetovalcem extra statum.

(Imenovanje.) V zadnji seji c. kr. dež. šolskega sveta kranjskega je bil g. Andrej Žumer, učitelj na II. mestni deški šoli, imenovan nadučiteljem na I. mestni deški ljudski šoli.

(Potrjen zakon.) Zakonski načrt o reguliranju učiteljskih plač, ki ga je kranjski deželni zbor v zadnjem zasedanju obravnaval, dobil je 29. m. m. Najvišje potrjenje.

**Spremembe pri učiteljstvu.** Na Štajerskem: Gosp. Franc Frisch, mešč. učitelj v Celovcu, imenovan je za nadučitelja na I. mestni deški šoli v Mariboru; g. Jožef Zemljčič, učit. v Ulimiji, postal je nadučitelj na Sladkigori pri Cumreku. — Na Kranjskem: Nadučitelj g. Anton Požar v Radečah pri Zidanem mostu premeščen je kot nadučitelj v Št. Vid pri Vipavi. Nadučiteljema sta imenovana dosedanja učitelja in vodji Miha Bregant v Selcah in Henrik Likar v Grahovem. Učitelj v Voklem g. Fran Luznar imenovan je učiteljem na Primskovem pri Kranji. Gospodična Gizela Ekel imenovana je definitivno v Toplicah na Dolenjskem, gspdc. Marija Pajsar četrto učiteljico v Trnovem na Notranjskem, gspdc. Marija Rooss pa drugo učiteljico v Šent Juriji. Gospod Josip Gollmayer, učitelj in vodja v Beli peči, je umirovljen.

## Raznoternosti.

[Srednješolska enketa], ki je zborovala v Berlinu, ni nič posebnega dognala. Samo realne gimnazije se bodo sodaj menda odpravile. Realke pa dobe jeden razred več, da bodo imele kakor gimnazije po devet razredov. Posebno v tem oziru se ni dosti doseglo, da bi se kaj razpremenili dijaki, ki so z učenjem preobloženi. V gimnazije se hoče uvesti še angleščina, zanjo se bode dobil čas s tem, da se bočeta nekaj ur manj učili latinščina in grščina.

[Velika volila.] Nedavno v Novem Jorku umrši Američan Danijel Fayerweather, določil je v svoji oporoki, da se iz njegovega premoženja 2 milijona 100.000 dolarjev razdeli 20 seminiščem.

[Štirinogati muzikalni kritik] živi v Darmstadtu in mu je Karo ime. Ta pes je vzrastel pri rodbini, ki je jako gojila godbo. Sprva bal se je pes muzike, ali gospodar ga je prisilil, da je moral biti zraven njega, ko so godli. Gospodar je

godel na violoncelo in dirigoval osemglasni orkester. Imel je navado, da je z lokom udaril po stolu, če je kdo napačno igral, pri tem pa je navadno zadel psa. Pes je kmalu spoznal, kaj je povod tem udarom in jel je tuliti, če je kdo napačno noto igral, da se je tako izognil udarcem. Tako je pes postal muzikalni kritik in sedaj pri javnih koncertih tuli, če kdo napačno igra.

**Vabilo.** „Celjsko učit. društvo“ ima v nedeljo 4. januarja 1891 ob 11. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj letni glavni zbor. Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Pogovor o preosnovi društvenih pravil; poroča dotični odbor. 5. Letno poročilo tajnika. 6. Letno poročilo blagejnika. 7. Volitev treh preglednikov društvenih računov. 8. Volitev odbora za leto 1891. 9. Določitev društvenine. 10. Izbiranje časnikov. 11. Nasveti. Ker so važne reči na dnevnem redu, prosi in pričakuje obilne udeležbe odbor.

**Vabilo.** „Gornjegraško učit. društvo“ bode zborovalo dne 6. januarija 1891. točno ob 11. uri pri sv. Francišku. Vsak naj svoj prihod pravočasno prijavi g. nadučitelju Antonu Zmrzlikar, kateri bode potrebno za telesno okrepanje oskrbel. Na dnevnem redu: Zapisnik zadnje seje. Predavanje predsednika Ivana Kele o raznem zavarovanju na življenje pri banki „Slaviji“. Volitev novega odbora. Nasveti. K prav obilni vdeležbi vabi najvljudneje odbor.

## Listnica.

Gosp. J. S. v R.: Vašega članka je polovica vže stavljenega, a morali smo v drugič odložiti — za drugo leto. Oprostite! — Vsem sotrudnikom in prijateljem svojim: Vesele praznike in srečno novo leto!

Na današnji ovitek smo vsakemu zapisali, do kedy je naročnina poravnana. Če se morda pri katerem vse ne vjema, prosimo, naj se oglasi, da se stvar pojasi. Sploh pa prošnjo v zadnji številki tudi danes ponavljamo.

**Današnji številki je priložen imenik prazničnih daril založne knjigarne Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani, na katero posebno opozarjamo.**

## Razpis natečajev.

Št. 862. Razpis u iteljskih služeb.

V tem okraju se s tem razpisuje:

1. Mesto podučitelja oziroma podučiteljice pri sv. Luciji;
2. Mesto podučitelja ali podučiteljice na Serpenici;
3. Mesto podučitelja in podučiteljice v Bovci;
4. Mesto popotovalnega učitelja Zalaz-Cadra (Perbla - Čadra) in
5. Mesto učitelja-voditelja na Bukovem.

Dohodki vseh mest so določeni v deželnih postavah 10. marcija 1870 in 4. marcija 1879.

Popotovalni učitelj dobil bode 100 gl. — odškodnine za poti (in postavne dohodke učitelja).

Prosilci naj vložé sem-le prošnje s postavnimi spričevali v 6 tednih po razglašenju tega razpisa v „Osservatore Triestino“ po predpostavljenih oblastnjah.

C. k. okrajni šolski svet v Tominu, dne 16. novembra 1890.

2—2 *Predsednik.*

Št. 558. Podučiteljska služba.

Na dvorazredni ljudski šoli pri sv. Bolfanki na Kogu se podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilni vrsti in prostim stanovanjem trdno ali tudi začasno umešča.

Prosilci in prosilke za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okr. šolskega sveta do 31. januarija 1891. na krajni šolski svet.

Okrajni šolski svet Ormož, dne 19. decembra 1890.

1—2 *Predsednik: Marek s. r.*

Št. 496. Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Gornjemgradu se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu in prostim stanovanjem definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci in prosilke za to mesto naj svoje pravilno opremljene prošnje potom predstojnega okr. šolskega sveta vložijo do 31. decembra 1890 pri krajnem šolskem svetu v Šmartnem.

Okr. šolski svet Gornji grad, dne 18. novembra 1890.

*Predsednik: dr. Wagner s. r.*

Št. 856. Podučiteljsko mesto.

Na štirirazredni deški-ljudski šoli v Brežicah (mesto) je popolniti podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okr. šolskega sveta do 20. januarija 1891 pri krajnem šolskem svetu v Brežicah (Rann).

Okr. šolski svet v Brežicah, dne 11. decembra 1890.

*Predsednik: Kankowsky s. r.*

Št. 939. Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Kozjem umešča se podučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in prostim stanovanjem (1 sobo) definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci in prosilke za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okr. šolskega sveta do 15. januarija 1891 pri krajnem šolskem svetu v Kozjem.

Okr. šolski svet v Kozjem, dne 6. decembra 1890.

*Predsednik: Kankowsky s. r.*

Št. 453.

Mesto učiteljice ženskih ročnih del.

Za petrazredno ljudsko šolo v Šmarju pri Jelšah in dvorazredno ljudsko šolo pri sv. Vidu z nagrado 200 gl. na leto se umešča.

Učiteljica je obvezana za to na prvem mestu po 9 ur in na drugem po 4 ure na teden skozi 10 mesecev v letu poučevati.

Formalno vsposobljene prosilke naj svoje redno obložene prošnje do konca meseca decembra 1890 pri krajnem šolskem svetu v Šmarju vložijo.

Okr. šolski svet Šmarje, dne 27. novembra 1890.

*Predsednik: dr. Wagner s. r.*

Vsebina. I. Na koncu leta. — II. Temperament gledé na vzgojo otrok. (Konec.) (Fr. S. Lekše.) — III. Betvica o krasopisu. (—100—). — IV. Slovstvo. — V. Pisma iz Gradca. (VIII.) (Ignacijev.) — VI. Pisma iz Sibirije. (VIII.) (Sib. 2.) — IX. — X. Natečaji.